

Pismo Pape Ivana Pavla II. ženama

*Vama, ženama diljem svijeta,
moj najsrdaniji pozdrav!*

1 Svakoj od vas i svim ženama svijeta, upućujem ovo pismo u znak zajedništva i zahvalnosti, dok se bliži IV. svjetska konferencija o ženi u Pekingu sljedećega rujna.

Želim, prije svega, izraziti svoju zahvalnost organizaciji Ujedinjenih naroda, koja je promicala tako veliku inicijativu. I Crkva želi dati svoj doprinos u obrani dostojanstva, uloge i prava ženâ, ne samo posebnim doprinosom službenog izaslanstva Svete Stolice poslovima u Pekingu, nego i progovarajući izravno srcu i razumu ženâ. Nedavno, prigodom posjeta koji mi je upriličila gđa Gertrude Mongella, generalna tajnica Konferencije, upravo u vidu toga važnog susreta, želio sam joj uručiti *Poruku*, koja sadržava neke temeljne točke nauka Crkve o toj temi. To je poruka koja se, osim posebne okolnosti koja ju je nadahnula, otvara općoj perspektivi stvarnosti i problemima *ženâ u cjelini*, stavljajući se u službu njihova *položaja* u Crkvi i u suvremenom svijetu. Stoga sam uredio da se ona prenese svim biskupskim konferencijama, kako bi se još šire obznanila.

Pozivajući se na sve što sam u tom dokumentu napisao, želim se *obratiti izravno svakoj ženi* kako bih s njom promotrio njezine probleme i položaj žene u našem vremenu, zaustavljajući se posebno na glavnoj temi *dostojanstva* i *prava* ženâ u svjetlu Božje Riječi.

Polazna točka ovoga dijaloga ne može biti ništa drugo, nego: *hvala*. Crkva, kako sam napisao u Apostolskom pismu *Mulieris dignitatem*, »želi zahvaliti presvetom Trojstvu za 'misterij žene', kao i za svaku ženu, za ono što čini vjekovnu mjeru njezina ženskog dostojanstva, za 'velika Božja djela' koja su se, u povijesti ljudskih generacija, ostvarila u njoj i po njoj« (br. 31).

2 Taj *hvala* Gospodinu za njegov plan o pozivu i poslanju žene u svijetu, postaje konkretan i izra-
van *hvala* ženama, svakoj ženi, zbog onoga što ona predstavlja u životu čovječanstva.

Hvala ti, *ženo-majko*, koja si krilo ljudskog bića u radosti i mucu toga jedinstvenog iskustva, po kojemu si Božji osmjeh djetetu koje dolazi na svijet, vodilja njegovih prvih koraka, podrška njegovu rastu, uporišna točka na životnom putu.

Hvala ti, *ženo-suprugo*, koja neopozivo združuješ svoju sudbinu sa sudbinom muškarca u odnosu uzajamnog darivanja, u službi zajedništva i života.

Hvala ti, *ženo-kćeri* i *ženo-sestro*, koja obiteljskoj jezgri i cjelokupnom društvenom životu daruješ bogatstva svoje senzibilnosti, intuicije, velikodušnosti i ustrajnosti.

Hvala ti, *ženo-radnice*, zaposlenoj u svim područjima društvenog života – ekonomskoga, kulturnoga, umjetničkoga, političkoga – za doprinos neophodan u razvoju kulture sposobne spojiti razum i osjećaje, u poimanju života uvijek otvorenog smislu za »misterij«, u izgradnji najbogatijih političkih i ekonomskih struktura čovječanstva.

Hvala ti, *posvećena ženo*, koja se po uzoru na najveću među ženama, majku Kristovu, utjelovljene Riječi, poslušno i vjerno otvaraš Božjoj ljubavi, pomažući Crkvi i cijelo čovječanstvo da prema Bogu živi »zaručničkim« odazivom, koji najčudesnije izražava zajedništvo koje On želi uspostaviti sa svojim stvorenjem.

Hvala ti, *ženo*, zbog same činjenice što si *žena*! S percepcijom svojstvenom tvojoj ženstvenosti, ti obogaćuješ razumijevanje svijeta i pridonosiš punoj istini ljudskih odnosa.

3 Međutim, nije dovoljno reći *hvala*, znam. Nažalost, baštinici smo povijesti velikih uvjetovanosti koja su u svim vremenima i područjima otežavali hod žene, ne-spoznate u njezinom dostojanstvu, čije su se prednosti iskrivljavale i koje su često bile marginalizirane, čak svedene na ropstvo. To ju je sprječavalo da do kraja bude svoja, te cjelokupnome čovječanstvu uskratilo vjerodostojna duhovna blaga. Ne bi bilo lako ukazati na konkretne odgovornosti, uzevši u obzir snagu kulturnih nakupina koje su stoljećima oblikovale mentalitete i institucije. No, ako su u tome izostale, posebice u određenim povijesnim kontekstima, objektivne odgovornosti također nemaloga broja sinova Crkve, one me, iskreno, žaloste. Neka takvo žaljenje zahvati cijelu Crkvu u novim pothvatima obnovljene vjernosti evanđeoskome nadahnuću, koje upravo u temi oslobođanja ženâ od svakog oblika nepravde i dominacije, ima poruku trajne aktualnosti koja izvire iz *samoga Kristovoga stava*. On je, nadilazeći važeće zakone u kulturi svojega vremena, spram ženâ imao stav otvorenosti, poštovanja, prihvaćanja, nježnosti. Tako je u ženi častio dostojanstvo koje ona oduvijek ima u Božjem planu i ljubavi. Promatrajući njega, na izmaku ovoga drugoga tisućljeća, nameće nam se spontano pitanje: koliko je od njegove poruke prihvaćeno i provedeno u djelo?

Da, trenutak je za sagledavanje duge povijesti čovječanstva kojemu su žene pridonijele ne manje od muškaraca i najčešće u puno tegobnijim uvjetima, i to s hrabrošću pamćenja i iskrenog priznanja odgovornosti. Posebno mislim na žene koje su voljele kulturu i umjetnost, kojima su se posvetile polazeći od nepogodnih uvjeta, koje su često bile isključene iz ravnopravnog obrazovanja, izložene podcjenjivanju, nepriznavanju i otuđivanju njihovoga intelektualnog doprinosa. Od mnoštva djela koje su učinile žene tijekom povijesti, malo je, nažalost, ostalo od onoga što se može ustvrditi pomoću znanstvene historiografije. Na sreću, ako je vrijeme i pokopalo dokumentirane tragove, nemoguće je ne primijetiti blagotvorne bujice u životnim sokovima što zahvaćaju naraštaje koji su se izmijenili, sve do danas. Dug čovječanstva prema toj velikoj, beskrajnoj ženskoj »tradiciji«, neprocjenjiv je. Koliko je žena bilo, i još uvijek jest, vrednovano više prema fizičkome izgledu negoli po kompetenciji, profesionalnosti, djelima inteligencije, bogatstvu njihove osjećajnosti i, napokon, po samome dostojanstvu njihova bića.

4 A što reći, potom, o preprekama koje u mnogim dijelovima svijeta još uvijek priječe ženama njihovo potpuno uključivanje u društveni, politički i ekonomski život? Dovoljno je pomisliti na to kako je često kažnjen, umjesto nagrađen, dar majčinstva, komu čovječanstvo duguje svoju opstojnost.

Naravno, puno toga treba učiniti kako zvanje žene i majke ne bi trpjelo diskriminaciju. Potrebno je posvuda ostvariti *istinsku jednakost* u pravima osobe, stoga i jednakost plaće u jednakim poslovima, skrb o radnici-majci, pravedno napredovanje u karijeri, jednakost supružnika u obiteljskome pravu, priznavanje svega što se veže uz prava i dužnosti građana unutar demokratskog uređenja.

Riječ je o činu pravednosti, ali i o potrebi. U teške probleme, u politici budućnosti, bit će uključena žena: u slobodno vrijeme, kvalitetu života, migracije, socijalne službe, u eutanaziju, drogu, zdravlje i pomoć, ekologiju itd. U svim tim područjima pokazat će se dragocjenom nazočnost ženâ, koje će pridonijeti uništavanju proturječnosti društva sazdanog isključivo na kriterijima učinkovitosti i produktivnosti, i dovesti do redefiniranja sistema u korist onih procesa humanizacije koji ocrtavaju *civilizaciju ljubavi*.

5 Promatrajući, nadalje, jedan od najosjetljivijih vidova u položaju ženâ u svijetu, teško je ne prijetiti se duge i ponižavajuće – često »zakopane« – povijesti nasilja nad ženama na području seksualnosti. Na pragu trećeg tisućljeća, ne možemo ostati neosjetljivi i ravnodušni pred tim fenomenom. Vrijeme je da snažno osudimo, koristeći prikladna pravna sredstva obrane, oblike *seksualnog nasilja*, čiji su objekt nerijetko žene. U ime poštivanja osobe, također ne možemo ne prokazati raširenu hedonističku i trgovinsku kulturu koja promiče sustavno iskorištavanje spolnosti, uvodeći i vrlo mlade djevojke u krugove korupcije i trgovanja njihovim tijelom.

Pred takvim izopačenostima, koliko divljenje zaslužuju žene koje, s druge strane, iz herojske ljubavi prema vlastitome djetetu, prihvate trudnoću nastalu iz nepravednoga, prisilnoga seksualnog odnosa; i to ne samo unutar užasa ratova koji su nažalost tako česti u svijetu, nego i u prilikama blagostanja i mira, koje često kvari permisivna i hedonistička kultura u kojoj lakše uspijevaju tendencije agresivnoga muškog šovinizma. U takvim okolnostima odabir pobačaja – koji premda zauvijek ostaje težak grijeh, prije nego postane isključivo odgovornost koja se nameće ženama – jest nedjelo koji treba uračunati i muškarcima, te životnome okruženju.

6 Moja *hvala* ženama postaje, stoga, *očajnički poziv*, svima, a posebno državama i međunarodnim organizacijama, kako bi se učinilo sve potrebno da se ženama vrati puno poštovanje njihova dostojanstva i uloge. U tom smislu, ne mogu skriti svoje divljenje ženama dobre volje koje su se posvetile obrani dostojanstva ženâ pomoću temeljnih društvenih, ekonomskih i političkih prava, i koje su poduzele hrabru inicijativu u vremenima u kojima se to držalo prijestupom, znakom nedostatka ženstvenosti, ekshibicionizmom, čak i grijehom!

Kako sam ove godine pisao u *Poruci povodom Svjetskog dana mira*, promatrajući taj veliki proces oslobađanja žene, može se reći da »je to bio težak i kompleksan put, koji ponekad nije bio pošteđen pogrešaka, ali je u biti pozitivan, iako još nedovršen uslijed mnogih zapreka koje u raznim dijelovima svijeta ometaju priznanje, poštivanje i pozitivno vrednovanje žene u njezinomu osobitomu dostojanstvu« (br. 4).

Treba nastaviti taj put! No, uvjeren sam kako se put koji treba prijeći do potpunog poštivanja ženskog identiteta ne sastoji samo u prokazivanju diskriminacija i nepravdi, iako je i to neophodno, nego iznad svega po djelotvornom i prosvjetljenom *projektu podrške*, koji bi se odnosio na sva područja života žene, počevši od *obnovljenog i univerzalnog osvješćivanja dostojanstva žene*. Do tog priznanja, unatoč mnogostrukim povijesnim uvjetovanostima, vodi nas sâm razum, koji dohvaća Božji zakon upisan u srce svakog čovjeka. Nadasve, Božja riječ je ta pomoću koje možemo jasno odrediti radikalni

antropološki temelj dostojanstva žene, koji nam se pokazuje u Božjem planu s čovječanstvom.

7 Dopustite stoga, predrage sestre, da zajedno s vama iznova razmotrim čudesnu biblijsku stranicu koja prikazuje stvaranje čovjeka, i koja mnogo govori o vašem dostojanstvu i o vašem poslanju u svijetu.

Knjiga Postanka govori o stvaranju na sintetičan način, poetičkim i simboličkim jezikom, no duboko istinitim: »Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, *muško i žensko stvori ih*« (Post 1,27). Božji čin stvaranja razvija se prema preciznome planu. Prije svega, rečeno je da je čovjek stvoren »na sliku i priliku Božju« (usp. Post 1,26), izraz koji odmah osvjetljuje *posebnost čovjeka u sveukupnome djelu stvaranja*.

Kaže se, nadalje, da je od početka stvoren kao »muško i žensko« (Post 1,27). Samo Pismo daje tumačenje te činjenice: čovjek, iako je okružen nebrojenim stvorenjima vidljivog svijeta, uviđa da je *sâm* (usp. Post 2,20). Bog posreduje da ga izbavi iz samoće: »*Nije dobro da čovjek bude sâm; načinit ću mu pomoć kao što je on*« (Post 2,18). Dakle, u stvaranju žene od početka je upisano *načelo pomoći*: pomoć – treba dobro paziti – koja nije jednostrana nego *uzajamna*. Žena je dopuna muškarca, kao što je muškarac dopuna žene: žena i muškarac su međusobno *nadopunjujući* (komplementarni). Ženskost ostvaruje »ljudskost« kao i muškost, ali na drukčiji i komplementaran način.

Kad *Postanak* spominje »pomoć«, ne odnosi se samo na područje *djelovanja*, nego i na *bitak*. Ženskost i muškost međusobno su komplementarni, *ne samo s fizičke i psihičke točke gledišta*, nego i s *ontološke*. Jedino zahvaljujući dualitetu »muškog« i »ženskog« potpuno se ostvaruje »ljudskost«.

8 Nakon što je stvorio čovjeka kao muško i žensko, Bog oboma kaže: »Napunite zemlju, i sebi je podložite« (Post 1,28). Ne povjerava im samo moć razmnožavanja radi produljenja ljudske vrste, nego im *povjerava i zemlju kao zadatak, obvezujući ih da odgovorno njome upravljaju*. Čovjek, razumno i slobodno biće, pozvan je promijeniti lice zemlje. U tom zadatku, koji je ustvari kulturni čin, i muškarac i žena od početka imaju istu odgovornost. U njihovoj bračnoj i plodnoj uzajamnosti, u zajedničkom zadatku upravljanja i vladanja zemljom, žena i muškarac ne odražavaju statičnu i jednoličnu jednakost, niti preveliku i konfliktnu razliku; njihov najprirodniji odnos, koji odgovara Božjem nacrtu, jest »jedinstvo njih dvoje«, odnosno uzajamna »jednodvojnost«, koja svakome dopušta da međusoban uzajaman odnos dožive kao dar koji ih obogaćuje i traži odgovornost.

Tome »jedinstvu njih dvoje« Bog je povjerio ne samo čin prokreacije i obiteljski život, nego i samu izgradnju povijesti. Ako je tijekom Međunarodne godine obitelji, proslavljene 1994. godine, pozornost bila usmjerena na *ženu kao majku*, Konferencija u Pekingu prigoda je za ponovno osvješenje *mnogostrukog doprinosa koji žena nudi životu svih društava i nacija*. To je doprinos nadasve duhovne i kulturne prirode, ali i društveno-političke i ekonomske. Zaista, koliko mnogo tome doprinosu žene duguju razna društvena područja, države, nacionalne kulture i, napokon, cjelokupni napredak ljudskog roda!

9 Napredak se redovito vrednuje prema znanstvenim i tehničkim kategorijama, te i s te točke gledišta ne nedostaje doprinos žene. No, to nije jedina dimenzija napretka, naprotiv, nije čak niti glavna. Važnija je *društveno-etička dimenzija*, koja se odnosi na međuljudske odnose i duhovne vrijednosti; u toj dimenziji koja se često nečujno razvija, polazeći od svakodnevnih odnosa među osobama, posebice unutar obitelji, društvo je upravo »*geniju*« žene dužnik u velikoj mjeri.

S tim u svezi, želim izraziti posebnu zahvalnost ženama zaposlenima u raznim područjima *odgojno-obrazovnih djelatnosti*, kao što su: dječji vrtići, škole, sveučilišta, skrbničke institucije, župe, udruge i pokreti. Gdje god postoji potreba formacijskog rada, zamjetna je neizmijerna raspoloživost žena u međuljudskim odnosima, posebno u korist slabijih i nemoćnih. U takvome radu one ostvaruju oblik čuvstvenoga, kulturalnoga i duhovnoga majčinstva neprocjenjive vrijednosti, i to po utjecaju koji ima na razvoj osobe i na budućnost društva. Kako se ovdje ne prisjetiti svjedočanstva mnogih katoličkih žena i mnogih ženskih redovničkih zajednica na svim kontinentima koje za glavnu zadaću imaju obrazovanje, posebno dječaka i djevojčica? Kako ne promatrati sa zahvalnošću sve žene koje su djelovale, te i dalje djeluju na području zdravlja, ne samo u bolje organiziranim zdravstvenim institucijama, nego često u prilično nesigurnim uvjetima, u siromašnijim državama svijeta, svjedočeći spremnost koja se nerijetko dotiče mučeništva.

10 Stoga želim, predrage sestre, da se s posebnom pozornošću razmišlja o temi *ženskog »genija«*, ne samo kako bih vam priznao crte preciznoga Božjeg nacrtu koji se prihvaća i poštuje, nego kako bi mu se dalo više prostora u cjelokupnosti društvenog, kao i crkvenog života. Upravo o toj temi, već spomenutoj prigodom Marijanske godine, široko sam pristupio u navedenom Apostolskom pismu *Mulieris dignitatem*, objavljenom 1988. Ove godine (1995.), na Veliki četvrtak, uobičajenom Pismu koje upućujem svećenicima, htio sam pridodati upravo *Mulieris dignitatem*, pozivajući ih da razmatraju značajnu ulogu koju u njihovu životu ima žena kao majka, kao sestra i kao suradnica u djelima apostolata. To je druga dimenzija – drukčija od one bračne, ali također bitna – one »pomoći« koju je žena, prema *Knjizi Postanka*, pozvana udijeliti muškarcu.

Crkva vidi u Mariji najveći izričaj *ženskog »genija«* i u njoj pronalazi izvor nepresušnoga nadahnuća. Marija se je odredila kao »službenica Gospodnja« (Lk 1,38). Po poslušnosti Božjoj riječi prihvatila je svoj privilegirani poziv, koji je sve samo ne lagan, zaručnice i majke nazaretske obitelji. Stavljajući se u službu Bogu, ona se je također stavila u službu ljudima, *službu ljubavi*. Zahvaljujući baš toj službi ostvarila je u svome životu iskustvo tajanstvenog, ali vjerodostojnoga »kraljevanja«. Ne zazivamo je slučajno »Kraljicom neba i zemlje«. Tako je zaziva cijela zajednica vjernika, nazivaju je »Kraljicom« mnoge nacije i narodi. *Njezino »kraljevanje« je služenje! Njezino služenje je »kraljevanje«!*

Tako bi trebalo razumjeti autoritet, kako u obitelji tako i u društvu i Crkvi. »Kraljevanje« je objava temeljnog poziva ljudskog bića kao stvorenog na »sliku« Onoga koji je Gospodar neba i zemlje, pozvanog da u Kristu bude njegov posinjeni sin. Čovjek je jedino stvorenje na zemlji koje je »Bog želio za sebe«, kako uči Drugi vatikanski sabor, koji znakovito dodaje da »čovjek ne može potpuno naći samoga sebe osim po iskrenom darivanju samoga sebe« (*Gaudium et spes*, 24).

U tome se sastoji Marijino majčinsko »kraljevanje«. Budući je cijelim svojim bićem bila dar Sinu, *postaje Ona darom i sinovima i kćerima cijeloga ljudskog roda*, búdeći duboku vjeru u onome tko joj se obraća da ga vodi na teškome životnom putu do konačne, onostrane sudbine. Tome *posljednjem cilju* svatko pristizhe etapama vlastitog poziva, cilja koji usmjerava trud u vremenu, kako muškarca tako i žene.

11 U tome vidu »služenja« – koje ako se čini u slobodi, uzajamnosti i ljubavi, izražava istinsko »kraljevsko dostojanstvo« ljudske osobe – može se također prihvatiti određena različitost uloga, bez nepovoljnih posljedica za ženu, u mjeri u kojoj takva različitost nije proizvoljno nametnuta, nego izvire iz posebnosti muškarca i žene. Govor o tome ima posebnu primjenu i unutar Crkve. To što

je Krist – slobodnim i suverenim odabirom posvjedočenim u Evanđelju i u trajnoj crkvenoj tradiciji – jedino muškarcima povjerio zadatak da budu »ikona« *njegova lica* »pastira« i »zaručnika Crkve«, *po službi ministerijalnog svećeništva*, ništa ne oduzima od uloge ženâ, kao niti od ostalih članova Crkve koji nisu dio svetog ministerija, s obzirom na to da svi po krštenju dijele jednako dostojanstvo »općeg svećeništva«. Naime, te razlike u ulogama ne tumače se u svjetlu funkcionalnosti svojstvene ljudskim društvima, nego s kriterijima karakterističnim za *sakramentalnu ekonomiju*, odnosno ekonomiju »znakova« koje je Bog slobodno odabrao kako bi se učinio prisutnim među ljudima.

Upravo na crti ekonomije znakova, premda izvan sakramentalnog područja, nije manje vrijedna »ženskost« življena prema uzvišenom modelu Marije. Postoji, naime, u »ženskosti« žene vjernice, a na poseban način one »posvećene«, jedna vrsta imanentnog »proroštva« (usp. *Mulieris dignitatem*, 29), snažan simbolizam, »ikona« puna smisla potpuno ostvarena u Mariji, te odražava samu bit Crkve kao zajednice koju je srce »djevice« posvetilo da bude Kristova »zaručnica« i majka »vjernikâ«. Pod vidom takve »ikonografske« muške i ženske komplementarnosti uloga, vidljivije su dvije nezaobilazne dimenzije Crkve: »marijansko« i »apostolsko-petrovsko« načelo (br. 27).

S druge strane – na to sam podsjetio svećenike u navedenom Pismu od Velikog četvrtka ove godine (1995.) – ministerijalno svećeništvo u Kristovu nacrtu »nije izraz *dominacije*, nego *služenja*« (br. 7). Žurna je zadaća Crkve, u svojoj svakodnevnoj obnovi u svjetlu Božje riječi, to sve više očitovati, bilo razvijajući duh zajedništva i promicanju pritom tipično crkvenih sredstava, bilo poštujući i ispravno vrednujući bezbrojne osobne i zajedničarske karizme koje Božji duh izvodi u izgradnji kršćanske zajednice i za služenje ljudima.

U tome širokom prostoru služenja, povijest Crkve ovih dvaju tisućljeća, unatoč mnogim uvjetovanostima, zaista je upoznala *ženski »genij«* promatrajući kako iz njezina krila izlaze velike žene koje su u vremenu utisnule svoj velik, dobrotvoran pečat. Mislim na dugu povorku mučenica, svetica, poznatih mističarki. Na poseban način mislim na svetu Katarinu Sijensku i na svetu Tereziju Avilsku, kojima je papa Pavao VI. udijelio naslov Učiteljica Crkve. Kako se, potom, ne prisjetiti mnogih žena koje su, potaknute vjerom, uložile svoj život za inicijative od iznimne društvene vrijednosti, posebice u službi siromašnih? Budućnost Crkve trećeg tisućljeća zabilježit će, naravno, nova i divna očitovanja *ženskoga »genija«*.

12 Vidite, dakle, predrage sestre, koliko Crkva ima motiva zaželjeti da se na konferenciji u Peking *osvijetli puna istina o ženi*. Neka se uistinu dolično istakne *ženski »genij«*, ne uzimajući u obzir samo velike i poznate žene iz prošlosti ili sadašnjosti, nego također one *jednostavne*, koje svoj ženski talent izražavaju kroz služenje drugima u svakodnevnom životu. Upravo u njezinu darivanju drugima u svakodnevici, žena živi dubok poziv vlastita života, ona koja možda više od muškarca *vidi muškarca*, jer ga gleda srcem. Vidi ga neovisno o raznim ideološkim i političkim sustavima. Vidi ga u njegovoj veličini i u njegovim granicama, nastoji mu prići i *biti mu od pomoći*. Na taj način se u povijesti čovječanstva ostvaruje temeljan Stvoriteljev nacrt i neprestano dolazi na svjetlo, u raznolikosti poziva, *ljepota* – ne samo tjelesna, nego prvenstveno duhovna – koju je Bog od početka obilno udijelio ljudskom stvorenju, posebice ženi.

Dok u molitvi povjeravam Gospodinu dobar ishod važnog susreta u Peking, pozivam *crkvene zajednice* da tekuću godinu učine prilikom za *iskrenu zahvalu Stvoritelju i Otkupitelju svijeta na daru tako velikog dobra* kao što je ženskost: ona, u svojim mnogostrukim izričajima, pripada baštini koja izgrađuje čovječanstvo i samu Crkvu.

Bdij Marijo, Kraljice ljubavi, nad ženama i nad njihovim poslanjem u službi čovječanstva, mira,
i širenja Božjeg kraljevstva!

Uz moj Blagoslov

Iz Vatikana, 29. lipnja 1995., proslava svetih Petra i Pavla

Ivan Pavao II.